

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Halonen, P. 2021. Ensimmäinen säiekimppu: synopsis. Osa 5 artikkelisarjassa Motiiviverkko – Käsikirjoituksen punonnan säikeitä. Talk-verkkolehti, Taide / Art 22.3.2021.

Link to the original publication: [URL](#)

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Ensimmäinen säiekimppu: synopsis. Osa 5 artikkelisarjassa Motiiviverkko – Käsikirjoituksen punonnan säikeitä

22.03.2021

Kirjoittaja

Pentti Halonen käsikirjoituksen lehtori, Turun ammattikorkeakoulu / Taideakatemia

Kirjoittaja on luonut ensimmäisen hennon keskisäikeen tarinaansa, kun ideasta rakentuu aihe. Aivomyrskyvaihe, pitch, motivaatiot ja henkilöt tuovat tarinaan omat säikeensä, niin että ensimmäisen synopsisin kirjoittaminen alkaa olla mahdollista. Synopsis on ensimmäinen yritys muodostaa tarinasta lyhyt kirjallinen kokonaisuus, jossa on alku, keskikohta ja loppu.

Käsikirjoituksen synopsisesta puuttuvat kaikki ne elementit, joita käsikirjoittajalla ei vielä ole. Tarinan kertomisen näkökulma voi vielä olla epävarma, jopa tarinan loppu voi puuttua.

Synopsiksessa on ilmaistava kerronnan erityislaatuisuus, mikäli sellaista on suunnitelmissa. Esimerkiksi tarina kerrotaan takaperin, tarinassa on kehyskertomus, tarinassa on vaihtoehtoisia näkökulmia, tarinassa on interaktiivisuutta, teos on kestoltaan huomattavan pitkä, teos on episodirakenteinen tai sisältää muita vastaavia rakenteeseen vaikuttavia kerronnallisia peruspoikkeamia.

Keskimääräinen synopsis mahtuu yhdelle A4-arkille ja jakaantuu seuraaviin osiin:

1. Teoksen nimi
2. Maininta siitä, että kyseessä on synopsis.
3. Teoslaji (elokuva, TV-sarja, näytelmä, tietokonepeli, kuunnelma jne.)
4. Kirjoittajan nimi (ja mahdolliset teokset joihin synopsis pohjautuu)
5. Teoksen pitch.
6. Teoksen alku.
7. Teoksen keskikohta.
8. Teoksen loppu.
9. Merkittävät tarinankerronnalliset elementit, mikäli niitä käytetään.

Synopsisia kirjoitetaan moneen käyttöön.

1. Käsikirjoittajan työväline -synopsis.
2. Rahoituksen hakemiseen tarkoitettu synopsis.
3. Käsikirjoituksen liitteenä oleva synopsis.
4. Käsikirjoituksen lukijan raporttoima synopsis.
5. Valmiin teoksen synopsis.

Käsikirjoittajan työväline -synopsis

Spekulatiivisessa, omaehtoisessa käsikirjoittamisessa ei ole mitään sääntöjä. Käsikirjoittaja saa tehdä mitä häntä huvittaa, vain lopputuloksella on merkitystä – ja silläkin vain, jos käsikirjoittaja haluaa, että sillä on merkitystä.

Kun käsikirjoittaja laatii synopsisen itselleen, sen tarkoituksena on hahmottaa kirjoittajalleen tarinan kokonaisuuden toimivuutta. Synopsista hahmotelleessaan hän huomaa, missä tarinan kokonaisuus onnahtaa ja mihin tarvitaan lisää tai erilaista materiaalia.

Käytän nyt esimerkkinä Liison ja Mikaelin tarinaa Novuss. Juutun heti otsikkoon. Novuss ei kerro mitään. Se voisi olla vaikkapa avaruusaluksen nimi, tai planeetan. Voisiko tarina sopia toiselle planeetalle, tai avaruusalukseen? Kokeilenpa sitä.

NOVUISS

Don't breathe the air.

Kuva: Pizar Amaulidina, Pixabay.

NOVUSS

scifi-elokuvan käsikirjoituksen synopsis

Pitch: Tartuntatautien jäljittäjä Liiso yrittää saada Novuss-avaruusasemalla kiinni vaarallisen sarjatartuttajan.

Avaruusasemalla riehuu vaarallinen virus, joka tappaa erityisesti vanhoja miehiä. Liiso määrätään jäljittämään tartunnan lähteitä. Johtoportaalle kerrotaan eristetään muusta aluksesta, ja Liiso suljetaan muun henkilökunnan kanssa alempiin kerroksiin.

Liiso suorittaa tutkimuksiaan ja pääsee tartuttajien jäljille.

Lopulta Liiso löytää nuoren Mikaelin, joka tartuttaa tautia tahallaan. Mikael haluaa rangaista edellisiä sukupolvia. Liiso saa Mikaelin kiinni. Mikael tartuttaa taudin Liisoon, sillä omalla tavallaan myös Liiso on vanha mies.

Yllä oleva synopsis keskittyy alkuun ja loppuun, mutta niiden välissä oleva suurin osa tarinasta jää aivan pimentoon. Tarinalla on alku ja loppu, mutta niiden välillä ei ole dramaturgista kuljetusta. Loppu on kuitenkin tärkeä, ja tämä synopsis tuo tarinalle uuden tason.

Esimerkin Liiso on määrätty etsimään murhaajaa, joka onkin Liison oma potentiaalinen murhaaja. Tiesikö Liiso olevansa mahdollisessa kamikaze-tehtävässä? Eikö hän uskaltanut sanoa esimiehilleen asiasta? Miksi Liiso ei suojautunut paremmin?

Tarinan yllättävä siirto avaruusalukseen antaa vapautta muuttaa maailman todennäköisyyksiä ja kulttuuria. Millainen on Novuss-aluksen lainsäädäntö ja moraali? Miten se peilautuu tämän hetken todellisuuteen Turussa vuonna 2020?

Vapaa kirjoittaja voi tehdä moninaisia synopsiskeleiluja. Synopsisin on hyvä olla lajityypin mukainen. Komedian synopsis on komediallinen.

SORSA

Don't mess with the inspector.

Kuva: leo2014, Pixabay.

SORSA – komediaelokuvan synopsis

Virkaintoinen koronajäljittäjä Liiso Sorsa ei jätä ketään rauhaan koronan lamaannuttaneessa Turussa. Viimeisenä työkykyisenä jäljittäjänä hän saa tehtäväkseen saada kiinni pahamaineisen potilas nollan, joka on levittänyt vaarallisen taudin koko Turkulaiseen korruptoituneeseen johtavaan luokkaan, erityisesti vanhoihin miehiin.

Liiso joutuu kohtaamaan Turun öiset kadut ja välinpitämättömät koronankieltäjät etsiessään potilas nollaa. Liiso ei huomaa, että potilas nolla on viattoman oloinen entisen kaupunginjohtajan hemmoteltu poika Mikkeli, joka notkuu usein kaupungin virastotalon aulassa puhaltamassa saippuakuplia.

Lopulta Liiso saa Mikkelin kiinni Hansakeskuksen vintiltä samaan aikaan kun koronankieltäjät pitävät Hansan keskusaulassa mielenosoitustaan maskeja ja rajoituksia vastaan. Liiso murtaa vahingossa lasikaton ja putoaa Mikkelin kanssa mielenosoittajien noutopöytään. Koronankieltäjät syövät paloja pökertyneestä Mikkelistä, ennen kuin Liiso suorittaa dramaattisen joukkopidätyksen. Hansa suljetaan karanteeniin ja Liiso on uuden seikkailun edessä.

Huumori on vaikea laji, ja kulkutauti ei sovellu kaikkiin komediallisiin sävyihin. Liioittelun ja huonon maun kautta totinen materiaali voidaan kuitenkin suodattaa myös halventaviin tunnelmiin. Synopsisin sävyn vaihto pakottaa kirjoittajan sopeuttamaan materiaalinsa yhteneväiseen kerrontaan.

Rajut kokeilut kannattaa tehdä juuri tässä vaiheessa, jotta voi olla varma valitsemastaan tyyliä. Myöhemmässä vaiheessa on raskasta vaihtaa draamasta komediaan tai päinvastoin.

Rahoituksen hakemiseen tarkoitettu synopsis

Käsikirjoittajan vaikeimpia tehtäviä on saada joku lukemaan hänen kirjoittamansa teksti. Synopsis on lyhyt ja nopealukuinen, siksi ideaa kannattaa lähteä tarjoamaan jo suunnitteluvaiheessa. Näin saadaan potentiaalinen rahoittaja sitoutumaan ideaan ja rahoittamaan käsikirjoitusvaihetta.

Luettavaksi tarkoitettu synopsis ilman käsikirjoitusta on myyntiväline. Rahoittajaa, tuotantoyhtiötä, teatterinjohtajaa, ohjaajaa, TV-kanavaa, elokuväsäätiötä, taidetoimikuntaa, opettajakuntaa, AVEKia tai muuta vakavaraista tahoa lähestyttäessä synopsisella on monenlaisia vaatimuksia.

Tekstin on oltava luettavaa ja lukijaa kunnioittavaa.

Rahoittaja kieltäytyy tuntemasta itseänsä tyhmäksi tai tietämättömäksi. Huumorintajun on osuttava suoraan rahoittajan omaan ymmärrykseen. Dramaattisen kuljetuksen on oltava sellaista, jota rahoittaja pitää kerronnaltaan laadukkaana. Oikeinkirjoitusvirheitä ei saa olla.

Tällaisen synopsisen on tarkoitus herättää mielenkiintoa ja luottamusta. Rahoittajan on voitava luottaa siihen, että synopsisen kirjoittaja pystyy kirjoittamaan käsikirjoituksen. Rahoittaja on saatava haluamaan olla mukana tämän käsikirjoituksen kirjoittamisen tukemisessa.

Rahoittaja antaa usein ennakkoehtoja synopsisen sisällölle ja pituudelle. Nämä ehdot kannattaa lukea tarkkaan. Rahoittaja haluaa rajoittaa niiden käsikirjoitusten määrää, jotka hän joutuu lukemaan. Näin ollen tilauksesta ohi harhaileva synopsis siirtyy suoraan palautettavien pinoon, ja rahoittaja välttyy raskaalta luku-urakalta. Rahoittajan edustajat etsivät syitä torjua synopsisia sen sijaan, että he nimenomaan etsisivät hyviä synopsisia. Hyväksyminen tapahtuu moniportaisen torjuntamekanismin kautta, kunnes jäljelle jää sopivin.

Mikäli rahoittaja ei sitoudu synopsiseseen mutta silti lupaa lukea valmiin käsikirjoituksen, on kirjoittaja tyhjän päällä ja omillaan, eikä rahoittajan lupauksilla ole mitään velvoitetta. Rahoittaja sitoutuu silloin, kun hän antaa rahaa. Lukeminen ei sitouta mihinkään.

Pelkällä synopsisella lähestyminen on myös riskialtista. Synopsisilla ei ole liiemmästi tekijänoikeussuojaa, ja kirjoittaja on potentiaalisten rahoittajien hyväntahtoisuuden armoilla. Mikäli rahoittaja tilaa uuden synopsisen, silloin kyseessä on jo tilaus, josta tulee saada rahallinen korvaus. Tässä vaiheessa kirjoitetaan sopimus kirjoittajan ja rahoittajan kesken.

Tilanne on oivallinen, jos rahoittaja innostuu synopsisesta ja alkaa kehitellä sitä eteenpäin. Silloin hän alkaa kokea omistajuutta materiaaliin, ja hän alkaa jo pohtia mahdollisuuksia rahoittaa projektia.

Kun rahoittaja alkaa tuntea omistajuutta synopsiseseen, hän alkaa myös ideoida sitä omaan suuntaansa. Tällöin on hyvä punnita, tarttuako rahoittajan ideoihin ja ottaa rahat vastaan vai jättää tarttumatta ja jäädä ilman rahoitusta vielä tässä vaiheessa.

Käsikirjoituksen liitteenä oleva synopsis

Käsikirjoitus on aika antaa luettavaksi rahoittajille, kun se on kirjoitettu läpi ja korjattu parhaaseen mahdolliseen versioonsa. Tällöin on kirjoitettava uusi synopsis.

Käsikirjoituksen liitteenä oleva synopsis on markkinointiväline, jonka tarkoituksena on houkutella lukijansa tutustumaan varsinaiseen käsikirjoitukseen. Tällainen synopsis perustuu todenmukaisesti käsikirjoitukseen. Se ei saa liioitella eikä johtaa harhaan, vaikka sen tehtävänä onkin tuoda esille käsikirjoituksen olennaisimmat tarinat mahdollisimman kiinnostavasti.

Rahoittajat ja käsikirjoituskilpailujen järjestävät haluavat usein tutustua käsikirjoitukseen nimenomaan liitteenä olevan synopsisin kautta. Tätä kautta he pystyvät karsimaan

luettavien käsikirjoituksen määrää. Synopsiksen on oltava mukaansatempaava ja innostava lukukokemus. Dramaturginen alku-keskikohta-loppu-rakenne soveltuu tähän tarkoitukseen hyvin, mutta vaikka loppuratkaisu toki onkin kirjoittajan tiedossa, hän voi jättää synopsiksesta lopullisen ratkaisun vielä kertomatta.

Lopulta Liiso tajuaa Posankan kylkeen piirrettyjen saippuakuplien merkityksen ja seuraa Mikaelia Kakskertaan. Mikaelin Mummon mökin vaarallisella vintillä he kohtaavat ja Liiso joutuu tekemään peruuttamattoman valinnan yhteisen hyvän ja yksityisen turvallisuuden välillä.

Tällainen cliffhanger-muotoinen synopsis herättää mielenkiintoa ja antaa odotuksia, jotka käsikirjoitus toivottavasti myös lunastaa.

Käsikirjoituksen lukijan raportoima synopsis

Tuotantoyhtiön työharjoittelijan tai assistentin tehtävänä saattaa olla luettavaksi lähetettyjen käsikirjoitusten raportointi esimiehille, joilla ei ole aikaa lukea käsikirjoituksia. Tällaiseen tarkoitukseen synopsisia kirjoitetaan luetun käsikirjoituksen perusteella.

Lukija raportoi puoltonsa tai hylkäysehdotuksensa raporttinsa lopuksi, mutta varsinainen synopsis on hyvä kirjoittaa lyhyesti, neutraalisti ja todenmukaisesti ilman vahvaa mielipiteen ilmaisua tekstin laadusta. Mikäli teksti on kuitenkin sekavaa, sitä ei kannata lähteä parantelemaan selkeyttämällä juonta. Raportin lopussa on kuitenkin hyvä mainita ongelmista, ja mikäli käsikirjoituksessa on mahdollisuuksia, voi synopsisen kirjoittaja antaa parannusehdotuksen.

Lopulta Liiso kohtaa Mikaelin tämän Mummon vintillä. Mikael puhalttaa saippuakuplia Liison kasvoille, ja Liiso putoaa lattian läpi alakertaan. Liison jäljittäjätiimi saapuu paikalle, ja he sijoittavat Mikaelin valvottuun pakkokaranteeniin nuorisopsykiatriselle osastolle. Liiso saan kipsin jalkaansa ja sairastuu koronaan. Hänen hormonitasonsa kuitenkin suojelee häntä miesten vakavilta koronaoireilta, ja Tapsa hoitaa häntä kuntoon täydessä suojaruustuksessa. Loppu.

Arvio: Tarinassa on mahdollisuuksia, mutta se vaatisi huolellisempaa juonikaarien rakentamista. Liison motivaatiot ovat vielä epäselviä, mutta erityisesti Mikael on ongelmallinen antagonisti: Miksi hän tekee mitä tekee? Mielisairaus on liian helppo ratkaisu. Suosittelen kolmen vuoden option ostamista ja dramaturgin palkkaamista käsikirjoittajan tueksi.

Valmiin teoksen synopsis

Teoksen julkaisun, levityksen, esittämisen, markkinoinnin ja tiedotuksen yhteydessä julkaistaan erilaisia juonitiivistelmiä. Näitä kirjoittavat teosten tekijät, tiedottajat, mainostoimistot, toimittajat ja tutkijat. Kukin käyttötarkoitus tarvitsee erilaista lähestymistapaa. Näissä synopsisissa voidaan mainita teoksen näyttelijöitä, ohjaajia,

lajityyppihuomioita ja menestystä. Usein voidaan jopa arvioida teoksen laatua ja teoksen ulkopuolisia yleisöä kiinnostavia seikkoja.

Ensimmäinen aalto (2023) on aikoinaan kuohuttaneesta koronavirusepidemiasta vauhtia ottava pienimuotoinen jännitysdraama sukupuoleltaan epämääräisestä Liisosta, joka harhailee kesäisessä Turussa jäljittäen tartuttajia. Nuori Köpi Koistinen tekee vakuuttavan roolin häiriintyneenä pikkupoikana. TV-elokuva sai aikoinaan runsaasti huomiota kuvauksien yhteydessä levinneestä virustaudista, jonka vaikutuksia voi nähdä pääosaa esittävän Pipsa Suokuman ajoittain nääntyneillä kasvoilla.

Kaikkien synopsisien keskiössä on tiivistäminen. On poimittava materiaalista ne elementit, jotka ovat kokonaisuuden kannalta välttämättömiä tarinan kulun hahmottamisen kannalta. Synopsis ei ole luettelo, mutta ei myöskään kaunokirjallinen tuotos.

Treatment

Mikäli teksti halutaan jossain vaiheessa kirjoittaa suorasainaiseen muotoon, jolla on kaunokirjallisia arvoja, silloin kirjoitetaan treatment. Treatment on huomattavasti synopsisista pitempi, mahdollisesti jopa kymmeniä sivuja pitkä. Treatmentissä käydään koko tarina ymmärrettävästi läpi ja kirjoitetaan se yksinkertaisen novellin muotoon.

Hyvän treatmentin lukee noin 45 minuutissa, ja sen voi ajatella olevan kirjallinen toisinto suullisesta tarinasta, joka kerrottaisiin jollekulle.

Treatmentinomaista ilmaisua voidaan harjoittaa myös suullisesti. Mikäli kirjoittajalla on luotettava kuuntelija, joka jaksaa kuunnella keskeytyksettä 45 minuuttia, voi teoksen tarinan kertoa kokeeksi suullisena tarinana. Suullinen treatment voidaan esittää esimerkiksi peripateettisena puistokävelynä, jossa puhuja ja kuuntelija kävelevät rinnakkain. Esityksen yhteydessä ja sen jälkeen kertoja tarkkailee kuuntelijan mielenkiinnon pysyvyyttä ja painaa mieleen ne muutokset, joita hän itse tarinaansa teki, ja ne virheet, jotka hänen kerronnassaan tapahtuivat. Muutokset mahdollisesti paikkasivat aukkoja tarinassa, ja virheet saattoivat johtua siitä, että tarinan kulku ei ollut johdonmukainen eikä siksi pysynyt kertojansa muistissa.

Synopsis on välttämätön työväline käsikirjoitustyön useassa vaiheessa. Treatment puolestaan on poikkeuksellinen mutta arvokas lisä kirjoittajan välinevalikoimaan.

Joskus kun käsikirjoittaja ei saa käsikirjoituksiaan myydyksi, hän saattaa laajentaa tekstinsä (ehkäpä jopa pitkän treatmentin kautta) suorasainaiseksi romaaniksi. Näin toimi esimerkiksi **Auli Mantila** julkaistessaan tarinansa elokuvan sijasta esikoisromaaninaan Varpunen (2005). Suomalaisen elokuvakäsikirjoittamisen grand old lady **Outi Nyytäjä** kommentoi minulle romaania sen julkaisuvuonna todeten, että romaani Varpunen oli vuoden 2005 paras kotimainen elokuva.

Proosassa käsikirjoittaja muuttuu kirjailijaksi lisäämällä tekstiinsä kaiken sen käsikirjoituksessa rivien välissä piileskelevän tiedon ja tunteen, jonka ohjaaja, näyttelijät ja muu toteuttava työryhmä tuovat käsikirjoitukseen siirtäessään sen ajassa liikkuvaksi kuvaksi ja ääneksi tai esittäväksi taiteeksi. Esimerkiksi kirjailija ja käsikirjoittaja **John Irving** on kirjoittanut siitä, miten elokuvallisen kokonaisuuden ajattelu saa hänet kirjoittamaan romaaneja: "When I feel like being a director, I write a novel." (Kun haluan olla ohjaaja, kirjoitan romaanin.) (John Irving: My Movie Business: A Memoir 1999.)